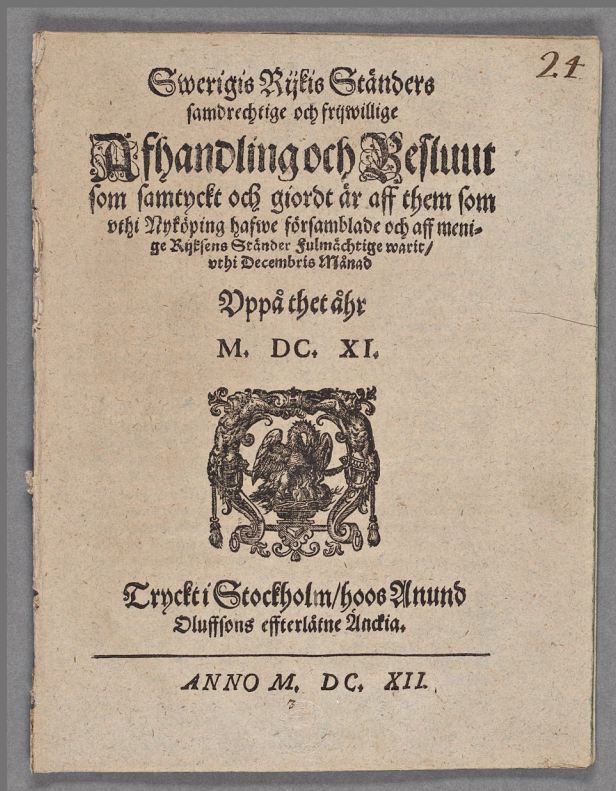

Swerigis Rijkis Ständers Sandrechtige och ...

SOT // Kungl. förordningar / 2. saml.

Tillkomstår 1612

Digitaliserad år 2016

National Library
of Sweden

Swærigis Rikis Stånder
samedrehtige och frjwillige

Behandling och Besluit
som samtyckt och giordt år aff them som
vthi Nyköping hafwe församblade och aff men-
ge Riksfens Ständer fulmächtige warit/
vthi Decembris Månad

Oppå thet år

M. DC. XI.

Tryckt i Stockholm/hoos Alnund
Oluffsons efterlätnæ Andia,

ANNO M. DC. XII.

THE NATIONAL ARCHIVES
COLLECTIONS

RECORDS OF THE
DEPARTMENT OF THE INTERIOR

GENERAL LAND OFFICE
WASHINGTON, D. C.

UNITED STATES DEPARTMENT OF THE INTERIOR
GENERAL LAND OFFICE

WASHINGTON, D. C.

Effterkreffne Sweriges

25

S Rikes Råd och Ständer / Grefwar /
Früherrar / Biskopar / Adel / Fryborne / Frälssa
män / Clerkerij / Krügsbefähl / Bogerskap och menighe Al
moghe / som vppå thenne Riksdagh här i Nyköping hafwe
församblade warit / bådhe fulmächtighe aff alle Landz äns
dar / såsom och på wåre egen wägna / Göre här medh wits
terlighit och kunnigt för allom / at effter Guds then Aldras
högte hafwer genom then lekamlige Döden / aff thenna
werlden kallat then Stormächtighe / Höghborne Furste
och Herre / Her Carl then Tjonde / Sweriges / Götthes /
Wendes / Sinnars / Carelers / Lappers i Norlanden / the
Cajianers och Esters i Lijfland Konung / fordom wår
allernädigeste Konung och Herre / til sigh i then ewige
Frögd och glädie (Guds *S. R. M.* Stål ewinnerligen
bugne och Glädie Och förlåne *S. R. M.* en frögderikt Vps
ståndelse medh alle Guds utswalde på then ytterste dagen)
och i så måtto hans Gudomlighe Almächtighet täckt at
borttryckia och of ifråtagga wårt rätte Huswudh och Res
gent / som of här til loslighen och berömlighen förestätt
och regerat hafuer / och wij doglukt wål så frampt Riket och
Regementet skal kunna widh macht hållas / Vnderlåterne
handhafwas widh Lagh och Rätt / och wij samlighen alle
wele hwar för sigh niuta Hws och Heemfrid / och för Siens
derne blifwe beskyddade / icke kunne länge utthan Huswudh /
Föcman och en wiß Regering bestå / aldenstund alle Rike
och Regementet / som icke blifua i tijdh wål bestälte / plägga
aff sigh sielwe som offtast förfalla / hwar the än aff Siens
dens anlop blifua förskonte / effter som Exempel nogsampt
för öghon / Så mådhän wij och äre råkade uti en oppenbar
Feigd medh wåre omliggjande Grannar / the Påler och the
Danste / och blifwe aff them på bådhe sijdor (ehuru och båd
dhe Höghbemålte *S. R. M.* höghblofligh i äminnelse / for
dom wår Allernädigeste Konung / och wij of om Fridh och
enigheet beslitat och winlagt hafwe) vppå thet håffrigaste
ansågs

anfåchtade och tillsatte. Och förmärkte daghelighen at the
icke allenast effter wår Undergång (ther Gudh mildelighen
afwende wille) högeligen törste / wthan och på allehanda
sätt beslijta sig om at wrijsa skulden på oss / och oss hoos
omliggiande Potentater / Herrar / Nationer och Ståder /
förolempa och illaluchtande göra / Therfore och elliest är
then Stormåchtigeste Högborne Furstinne och Frw / Frw
Christina / Sweriges Göttes / Wendes / Finnars / Care-
lers / Lappers i Norlanden / the Cajaners och Esters i Liff-
land / etc. etc. Drottning / Och then Högborne Furste och
Herre / Her Johan Sweriges / Göttes och Wendes Arffur-
ste / Hertigh til Östergötthland / wår nådighe Herre / samt
Rijksens Råd förorsakadhe / at lätthe oss til thenne nu snart
öfwerståndne och wålhåldne Rijksdagh sammanskrifwe /
på thet the Saker och Årender / som menighe Rijksens wål-
sård upphånger / wål öfwerwäghe / betäncke / och oss
om them samsättia kunne / hwilket wij alt som trogne Un-
dersåter hörsamligen och godhwillighen hafwe effterkom-
mit / och nu wthi the helighe Trefaldighees Namn om
effterstreffne Puncter / således som här effter förmålt wars-
der / föreenat och samsatt.

Först / Effter wij på åtskillighe tidher / och serdeles
wthi then Rijksdagh som höls i Norköping Anno 1604.
hafwe förnyiat then gamle Arfföreningen / och wdraghet
Högstbeten H. K. M. Sweriges Crona och Regemente / och
ther brede widh wthloswat och oss förbundet / hwat H. K.
M. någhot dödelighit widhkomme (som nu för öghon) at
wij rå wille känna / och hafwa then högborne Furste och
Herre / Her Gustaff Adolph / Sweriges / Göttes och Wän-
des Arffurste / Storfurste til Finland / Hertigh til Estland
och Wåsmanneland / H. K. M. äldste Son / wår nådighe
Herre / samt H. S. A. Achte Manlighe Lüffzarswingar /
för wåre och Sweriges Rijkes rättte Herrar och Konun-
gar / och sedhan på all hendelse hafwe wij tillsagt och loswat /
at wele hålla Sweriges Crona och Regemente / The andre
Sweriges Rijkes Arffurster / och theas Achte manlighe
Uffode /

Ufföde/ hwat effter annan / som the i then förbemälte förs
nyede Urfförening stå vpreknade och satte / til troghen
hand / för the orsaker skul / som bådhe ther så wäl som i then
vrbgångne Renunciationen stå förtalde. Therra wärt som
offtast gjorde Lyffte / Tilsäyelse och Förknippande / lofwa
och tilsäye wij och än nu yrterligare / at wele stadigt / fast och
oryggeligen hålla i alla måtto effter ther sätte som then Urfs
förening innehåller. Men althestund Höghbemälte H. S.
VI. Hertigh Gustaff Adolph icke ännu vpfyller sine Aders
ton Åhr / och Norcköpings Beslwo förmåler / at hwar H. B.
III. medh dödh affginge / för än H. S. VI. vpfylte sine Aders
ton Åhr / så skulle H. S. VI. Hertigh Johan / sampt hennes
III. Drottningen / och någre andre aff infödde Swenske
Män / hwilke H. B. III. ther til i sitt Testamente förord
dinere kunne / stå Regeringen före / in til thes H. S. VI. Herts
tigh Gustaff Adolph vpfylte sine Aderton Åhr / och så skulle
H. S. VI. inträda i halfwa Regeringen / Och när H. S. VI.
vpfylte Tingu fyra Åhr / så skulle H. S. VI. all Konungs
ligh macht och wälde effter Sweriges beskrieffne Lagh / vp
draghen och öfwerantwortat warda. Hwarföre hafwe wij
tilbudhit och ödmunkelighen anhället hoos höghbet: hennes
III. och H. S. VI. Hertigh Johan / at H. III. och H. S. VI.
medh andre Erlighe Infödde Swenske Män / som ther til
förordnas kunde / wille sigh vrhi H. S. VI. Hertigh Gustaff
Adolphs omyndige Åhr Sörmandzwijs Regeringen vppå
tagga / och öf Laghligen och Christeligen förestå / Ther
emoot wij hennes III. och H. S. VI. Hertigh Johan / och them
all plichtigh hörsamheet / trooheet / bistånd och wille tilsage
hafwa. Men så hafwer hennes III. och H. S. VI. sunnet
sigh här vrhinna beswärat / icke allenast för then beswärs
lighe låghenheet / som Riket för många Sienders skuld / nu
är stadt vrhi / vrhan och at the icke achte en sådan Reges
rings Forma / effter som nu alle saker förewete / Riket nyt
tig ware / Och the doghlykwäl ingen ting så högt åskunda
och åtråå / som menighe Riktsens och Sådherneflandzens
wälsfärd och långlighe bestånd / Serdeles mädhan H. S. VI.
Hertigh

26

18 J

AB

J. J. J.
K. J. J.21 af folk
K. J. J.

Hertigh Gustaff Adolph allaredē är intrådd i sitt Aders
 ronde åhr / och så widt aff Gudh then Aldrahögste medh
 Förstånd begåfwat / at **H. M. och H. S. N. de** Hertigh Jo-
 han intet twisfle / at **H. S. N. de** Hertigh Gustaff Adolph iro
 skal här effter sielff / lofflighen och wäl kunna stå Regerins
 gē före / hafue förthen skuld hennes **M. s** och **H. S. N.** Herts
 tigh Johan vthi alles wår närwaru sagdt sig ifrån Måls
 mansdömet och Regeringen / gifwit sin Stamma på **H. S.**
N. Hertig Göstaf Adolph / och aff oss nådeligen begårat / at
 wij **H. S. N.** myndig kånna wille then deel / som i **H. S. N.**
 myndighe Alder ännu feelas / utaff then Macht som wij i så
 mätto på menighe Rytzens Inbyggjare wegnar hafwa / vps
 fylla / och **H. S. N. de** för wår rättte Regerande Herre och
 Konung kånna och annamma.

Thetta hennes **M. s** och **H. S. N.** des Hertigh Johans
 Betänckande och nådige Begären / hafwe wij i Underdå
 nigheet vpragit och tilböriligen öfwerwäget / och på sids
 lycktonne icke annat kunna besinna / än at hennes **M. s** och
H. S. N. des Rådth och Begären lender til föregången Bes
 slug Styrckio och Stadhfästelse / och är effter thenne tydz
 lägenheet beqwem och nyrtigh.

Swartföre mådan **H. S. N. de** Hertigh Göstaf Adolph
 hafwer oss menighe Rytzens Ständer och Inbyggjare / Ans
 delige och Werldzlige / Adle och Wådle / yppare och ringare /
 samptligen och hwar och en i synnerheet lofwat och tillsagdt
 at wele hålla / handhafwa / och skydda oss widh wår Christes
 ligh Religion / Gudz reena och klara Ord / så och Swerigis
 beskreffne Lagh / Rytzens Rätt / Friheet och loflighe
 Wahne / såsom och widh hwars och ens wälfångne Rättigs
 heeter / Privilegier och friheetter / Och at **H. S. N. de** wil
 regera oss och Rytter Christeligen / wäl / och effter Konung
 gens Ledh i Konungz Balken 4. Cap. effter som **H. S.**
N. de oss så wäl almeent som hwart och itt Stånd för sig
 här vppå Artickelswijs medh Bress och Segtel försäkrat
 hafwer / och sielfwe försäkringen i Bookstafwen vthwäiser /
 hwilket och **H. S. N. de** lofwat hafwer framdeles på sin Kon
 nungzs

nungzlige Cröning widare stadhfästa och bekräfta wele.
 Therföre lofwe och tillsäye wij här medh/at wij effter then
 na dagh wele känna / hålla och hafwa *h. S. U. de Hertigh*
Gustaff Adolph för vår rättre Regerande Herre och Ro-
nung/aldeles fulmyndigh at förestå och regera sitt käre Säs
dernesland Sweriges Rike / effter Sweriges Lagh och
Ronungens Redh / som en trygger och troghen Konung
och Fullmyndigh Herre ägnar och bör. Wij wele och altijdh
styrckia *h. S. U. de Rätt/ och bewijfa h. S. U. de all Tryg*
 heet/Troobhet/rätträdigh Tiänst/Lydnö och Hörsamheet
 i allo thy som swarlight är både för Gudh och Mannom/
h. S. U. de at biuda och oss at göra/ allom rättbaldnom h.
S. U. des och wärom / h. S. U. des gagn och bästa medh
 högsta flijt sökta och fordra / och *h. S. U. des* skadha och
 fördärff i tijdh tilkänna gifwa / och så mykit mögeliget aff
 wärta / och i een Summa / oss i allo måtto således emoot *h.*
S. U. de förhålla / som trogne Vnderfäter ägnar och bödr /
 och wij tryggelighen wele och kunne för Gudh och hwar
 ährlich Man til swars wara / effter som wij och framdeles
 på *h. S. U. des* Cröning / medh vår Lijflighe Redh stadfäs
 sta och bekräfta wele.

Och effter Höghb. te *h. S. U. de* nu hafwer then
 Konungzlige Regerings och Regemens Bårda vppå sigh
 taghit / så önske wij samplighen och synnerlighen / at Gudh
 then aldraghögste wille sådant låta wara skeedt vthi en lyck
 saligh stund / och then tunge Regemens Bårda låtta och
 vnderstödia / at *h. S. U. de* henne wäl må kunna dragha
 och igenom gåå / Gudz helige Namn til Prijs och Åbra /
h. S. U. de til Beröm / then hele Konungzlige Familja til
 Styrckia / och menighe Sweriges Rikes Inbyggjare til
 Tröst / Bistånd och långligh Wälfärd / Och på thet orolis
 ghe Meniskior / som alting / ehuru wäl thet och meent är /
 wrijdhe och wengie til thet wårsta / och icke måghe fatta
 orsak eller tilfalle at komma något obestånd i framtijdhen
 tilwäggha / eller och gøre til inter och kraffelöst / hwadh här
 aff oss nu til Höghst te *h. S. U. des* och Rikens wälfärd bes
 luter

ju s. 18 af
 h. S. U. de
 h. S. U. de

24
Slutet är / eller framdeles beslutas kan / aff then Artikel som
Norköpings beswre inlifwat är / så lydandes. Swadh som
i midler tijdh kan aff the vngte Furster / för än the Tiughu
fyre Åhr upfylt hafwe / begäres eller medh theas S: VI: der
trachteres och handles / antingen aff en eller annan / thet
skal alt vara krafftlöst och ogilt. Ther före / och på thet vthi
Regementet en fulkomligh wissheet och stadigheet vara
må / och inbördes Säkerheet och Tryggheet / och godh til
försicht emillan Öfwerheet och Vnderfärer widh macht
hållas / och all orsaak til oenigheet / Osämia / och i tijdh
affstärkas / Så wele wij här medh samme Artikel Casserat /
och til inter giordt hafwe / så at hwadh hans S: VI: Herts
tigh Gustaff Adoloph nu gör / eller här effter laghlighen
görandes eller handlandes warder / thet skal hafwa så
dan krafft medh sigh / som någons fulmyndigh Konungz
laghlighe gerningar bör hafwa / Såsom och hwad the an
dre Sweriges Arffherrar ifrån then dagen sedan the i thes
ras Furstendömes Regering inträdde äre / eller här effter
inträdandes warde / Laghlighen handlet och giordt haf
we / eller här effter göra och handla kunna / thet skal
wara krafftrigt och fast. Swadh och H: S: VI: de Herts
tigh Gustaff Adolph / eller the andre Sweriges Arffurs
ter kan ther emoot laghlighen lofwat och tillsagde blif
wa / thet skal i lijka måtto hafwa Krafft och Stadigheet
medh sigh.

Uterligare / Andoch högst te K: M: II: medhan H: K:
M: II: lefde / altijdh hafwer sökt medhel til Fridh och Ro
nigheet / bådhe medh the Päler / så wäl som och medh wåre
Grannar the Danste / och i synnerheet altijdh bådhe medh
Dress och Budh tilbudit sigh hoos Konungen i Danmark
at wele låta Sakerna komma vnder Opartijste Domare /
och en Opman / eller til wänlig Vnderhandling / Så hafwer
doch sådant fridligh Tilbudh inter hoos honom / såsom then
ther altijdh hafwer törstat effter Swenske Mäns Fördärff
och Vndergång / här til mått gälla / vthan är of emoot all
Förhopning medh härjande och brännande i förledne Wår
i Lans

Opman

i Landet fallen / och hafwer omsidher genom Christiern
 Somes förrådelighe Uppgifswande / bleswet Sweriges
 Crones Befästning Calmar mächrigh / Icke thes mindre
 på thet bådhe the Danste / så wål som alle andre omlig
 giande Potentater / Herrar / Nationer och Stådh /
 måghe göriligen see / at wij til Christiens Blodz Stört
 ning / Krigh eller Orligh ingen lust hafwe / uthan iwe eff
 ter Sämia / godh Naboskap / och en oförwäteligh Frjdh
 trachta och åstunda / Therfore hafwe wij afftalat och
 beslutet / at Riktsens Råd i Sverige / skole besökta
 Riktsens Råd i Danmarck / medh Bress och Skrifwels
 se / och ån nu tilbiuda oss til handel och en oförwäteligh
 Frjdh / så frampt wåre Siender ther til lust hafwe / eff
 ter såsom breswet oss förelåsit är / och allaredo fortstika
 kat. Men hwar nu sådant wänligit Tilbudh icke må
 gälla / och wåre siender i theras onda sinne och upsat es
 moot oss så platt och aldeles förhårdade och förbittra
 de wore / at the sigh icke wele til några lydelighe Frjdz
 medhel beweeke låta / rå hafwe wij oss således sam
 satt och förenat / at wij wele (näst Gudz nådighe til
 hielp) göra wåre siender itt manligit mootstånd / så mys
 tit oss någhon rjdh mögelighit är / och icke tilstådia wå
 re Siender någhon deel innan om Sweriges Grenzor /
 såsom och komma S. S. U. de och wårt kære Sådernes
 land til hielp och vndsättning medh folk och annen krjgzs
 nödhtrufft / effter wår yteerste macht och förmögghens
 heet / såsom then Bijaffsteedh som här i lyka måtto
 giordt är / widhare innehåller och förmåler.

At wij onödde och otwungne / aff en frij Willie och
 wålbetänckt Råd oss således / som föreskrifwit står / haf
 we förenat / bebundet / samtyckt / och beslutet / och
 wele här medh nu och i framtjdhnen fast och stadigt blif
 wa och stånda / Swadh här giordt är förswara / förs
 sächta och fullborda i all alle sine Puncter / Therfore haf
 we wij til yttermera wisshet och förwaring theenne wår
 Sörening och Beslwt / medh wåre egne Signeter / så

och Stadz och Herrers Insegl förseglat och vnderskrift
wit / Och ther hoos til mera Stadzfastelse vnderdåni
gest och ödmunkeligen begärat aff then Stoormächta
geste / Höghborne Furstinne och Frw / Frw Christina /
Sweriges / Göthes / Wendes / Finnars / Carelers /
Lappers i Norlanden / the Caijaners och Esters i Liff
land etc. Drottning / Så och Boren Hertiginna til Sles
wijt / Holsten / wår Allernädigste Drottning och Frw /
och then Höghborne Furste och Herre / Her Johan /
Swerigis / Göchts / och Wendis Arffurste / hertigh til
Östergötland / wår nädighe Herre / at hennes Maytt.
och S. S. N. thenna wår Förening ilijka mätto medh
sijn Konungzlige och Furstlige hand och Secret

brede widh oss vnderskrifwa och försegla wille.

Actum Nyköping / then 31. Decembris

Åhr / 1611.

Försäkring

Som then Stormechtige Högborne
Furste och Herre/

Herr Bostaf Adolph

Swerigis/ Göchis och Wendis behwal-
de Konung och Arffurste/ Storfurste til Fin-
land/ Herrigh til Estland och Wexman-
nland/

Hafwer gifwte

Denige Rüksens Ständer/ som i

Nyköping församblade wore/ vthi

Decembris Månad/

Oppå thet Åhr effter wårs Herres och Jrels-
sares Jesu Christi Gødelse/

M. D C. XI.

Tryckt i Sockholm / hoos Amund
Oluffsons effterlätnes Anckis.

Göstaff Adolph/medh Gud
Nådhe / Sweriges / Göthis och Wen-
dis vthwalde Konung / Storsurste til Fin-
land / Hertigh til Estland och Westmanneland / Göre wits-
terligit medh thetta wårt öpne Bress / at såsom menighe
Swerigis Rikis Ständer / höge och nidrige / vppå then al-
mennelighe Rikszdagh / som höltz i Norköping vppå thet
åhr 1604. rå samtyckte och bewilliade en Arfförening om
then Konungzlighe Regering här i Riket / således / at näst
effter wår salige käre Herfadhers dödelighe Affgång / rå
wille the anamma och bekänna oss för the ras rätta Herre
och Regerande Konung / Så hafwe the och nu vppå thena
na närwarandes Rikszdagh thet samma repeterat / och bes-
wiliat och samtyckt. Och effter Gudh then Aldrahögste
igenom sijn nådighe försynn hafwer råcktz kalla then Stors-
mächtige / och höghborne Furste och Herre / Her CARL
then Tioonde / Sweriges / Göthes / Wändes / Finnars /
Carelers / Lappers i Norlanden / the Tajarers och Esters
i Estland / Konung / Wår elskelighe käre Herfader aff thena
na sorgfulle och bedröfwadhe Werlden til sikh vthi then
ewigha Roos och Hwisla (hwilkens siäl Gudh wårdighas
hoos sikh behålla / och medh alla Christrognas en frögdesfull
Opståndelse förlåna på then ytterste daghen) hafwa the
förthen skuld samptlighen och eendrachtelighen / ödmietes-
lighen och vnderdänlighen begärat / at wij effter samma
Arfförening then Konungzlighe Regering på oss tagha
wele. Nu ändoch wij wål noggsamt i betänkiande kunne
hafwa oss i thessa wåra unge Åhr sådant mödosam och bes-
swärligh Regering vppåtaga / effter som Riktsens tilstånd
och lägenheet nu föreweter / Sårdeles och alchenstund vthi
Norköpings Beslwt förmålt warder / at wij icke skole träs-
dha til fullkomligh Konungzlighe Regering / för ån wij
vppfylla Syre och Tiugu åhr / icke heller skole wij wara
Mächtige någhor handla / trachtera eller besluta innan
then tijden. Men effter Riktsens Ständer hafwa nu sama
ma

ma Punct i så motto förändrat / at the hafwa kânt off
 Måchtige och Myndighe nogh / bådhe til fullkomligh Res
 gering / och til at handla och beslwa medh Rijkens
 Råd/hwad menige Rijkens Saker widhkommer/Så haf
 we wij dochliktwål theras flitighe och ödmuete Begäran
 icke kunnat vrhslå/och of thet vrhi förwägghra/vrhan thet
 til bejakat och samtyckt / och nu i the helighe Treesaldigh
 heetz Namn thenna Rijkz Konungzlighe Regering we
 dhertaghet/Och medhan samptlighe Rijkens Ständer/hö
 ghre och låghre / Andelighe och Werldzlighe hafwa thet
 hoos tillsagdt / at wele wara of trogne och råtrådigh
 Underfärer / och bewissa of all hörsamheet och Lydno/
 vrhi thet wij them til wårt och menighe Sweriges Rijk
 alles wårt käre Fädhermeslandz gagn och besta skälighen
 biudhandes och besallandes warda/effter som theras skriff
 telighe försäkring of thet på gifwen / vrhwissar och för
 måler / Therföre och på thet the förnämligen och wärkes
 lighen måghe förnimma wår synnerlighe Unnest och Bes
 någhenheet aff of igen / thet medh wij them samptlighen
 och synnerlighen bewägne äre och wara wele / Så hafwa
 wij rå theras ödmuete Begäran/och at yttermera inbördes
 Trygheet och Säkerhet hoos och ibland Ständerna blifwa
 må/them på efftersöliande Punctar försäkrat/som wij och
 nu medh thetta wårt öpna Bresss krafft här medh welat
 försäkrat hafwa / och framdeles vrhi wår Konungzliga
 Cröning stadfästa wele widh hwilken wij them och stadig
 och oryggeligen wele hålla och handhafwa.

Såsom til thet Första/At wij wele hålla/handhafwa och
 beskydda alle Swerigis Rijkis Ständer / Andelige och
 Werldzlighe / högre och lågre widh theras Christelighe
 Religion/Gudz reena klara Ord/och the höghwårdige Sas
 erameng rätte sanskyllige Brwt / grundade vrhi then heli
 ge Prophetiske och Apostoliske Skriff / och vrhi then ö
 förändrade Augsßburgiske Confession / Keyser Carl then
 Sempre öswerantwardat / Åhr 1530. Artickels wijs stäl
 och författat / aldeles som hon i Konung Göstoffs sidste/
 2 ii och

och Konung Johans (begge loflighe Thugtkommelses)
första Regemens tidh i thetta Riket hafwer varit brukes
ligh / och sedhan vthi Vbsala Concilio år 93. aff S. K.
May. wår kære Herzader och menighe Riktsens Ständer /
som rå försladde woro / eenhållelighen samtyckt/weders
tagghen och besluten bleff / och ingen aff Ständerna höghre
eller lägre / en eller flere någhon annan Religion / anten
medh låckande eller trugande anmoda eller påbiudha / ey
beller någon / aff hward Nation / Stånd eller wilkor som
han wara kan / någon annan Religions Öffning eller Exer
citium offentlighen eller hemlighen tilstådia vthi thetta
wårt Rike och thes tilbörighe Provincier / än thenna som
förbemålt är.

Til thet andra / At ingen som aff någhon annan Reli
gion är / thet ware sig Papistisk / Calwinist / Anabaptistisk
eller någhen annan / än then som förbemåldt är / må blifwa
brukat i någhot Riktsens Embete / anten i Råd / på Slott
och Befästningar / i Landz och Hoffregering / mycket mins
dre vthi thet Andelige Ståndet til Biskopar / Professores /
Byrktioheerdar eller Skolemästare satte warda / Dogh thet
någre Vtblånste Priwar Personer wore / som med annan
Religion sunnes / kan them för Handel och Wandel som
Ertigzsakernas skul / icke wågras at wistas och theras Han
del och Wåring här i Riket laghligen bruka / medhan the
sigb stille och roligen förhålla / sin wilfarelse icke utspri
dha / och wår Religion och Gudstjänst / hwarken medh
Ord eller Gerningar icke förtala eller försmåda. (ty ingen
Öfwerheet är mächtig at rådda eller regera öfwer ens
samwete) Men then som någhot annat kan öfwer tyghes /
then wele wij tilbörighen straffa låta.

Til thet Tredie / Wij wele och icke allenast ålsta / åhra
och vthi wördning hålla / then Stormächtighe / Höghborne
Furstinna och Frw / Frw CHRISTINA / Sweriges Gös
thes / Wändes / Finners / Carelers / Lappers i Norland /
the Caijaners och Esters i Lifland / Drottning / Så och
Borne Hertiginna til Sleswicz Holsten / wår ellselighe
kære

käre Frw Moder / Såsom och Sweriges Riktes Arffuers
 ster och Fröcker / wære elskelighe käre Brödher och Systrar /
 vthan och Sweriges Riktes Rådth och Ständer / höghre
 och låghre / Andelighe och Werldzlighe / och them hålla
 widh Sweriges bestreffne Lagh / Riktsens vrmminnes Frj
 heet och Rättigheet / loslighe Wahne och i tilbörlich
 Wörding / Myndigheet och anseende samptlighen och
 synnerlighen / så at icke någhor tilstådias och skeer som
 them en eller flere til spott och Wanåhre ware kan / Såsom
 och at hwart och itt Stånd särskilde blifwer handhafwet
 och vthan någhor Qwal / Anfechtning och Intrång styds
 dat widh sine wålfångne Frjheeter / Privilegier / Immu
 niterer / Rättigheeter och loslige Sedwaner / särdeles thet
 Andelige Ståndet må blifwa widh macht och i tilbörlich
 wörding hållet / och niuta på Äbra / Luff / Godz och
 Zion / Sweriges Lagh och alle wålfångne Frjheeter och
 Privilegier.

Til thet Fierde / Låfwa och tillsåja wij / at wij wårt
 Rikte Swerige wele styra och regera effter Konungens
 Ledh / som i Konungz Batten i thet fierde Capitlet förs
 målt är.

Til thet Femte / wele wij och låta bestålla och besåttia
 Riktsens höghe Embeter / som är Droget / Marsk / Admiral /
 Canzler / Skattmåstare och the andra aff Riktes och Cam
 marådth / sampt Laghmån / Ståthållare i Landzänderne /
 och the förnämliche Befästningar medh infödde Swens
 ske Mån aff Ridderkapet och Adelen / såsom och härtdz
 höfdingar i lya måtto medh Swenske Mån / och hålft aff
 Adeln som thet til tienlige finnas kunne / medh Lagha Sam
 tycio thetas / som wöderbör effter Sweriges Lagh / Ther
 och någhon aff sådana laghlighe tillsatte Domare blifwer
 för rätta frjtkänder / han skal och för allom / så högom som
 låghom frj vara och blifwa / Wij wele och / at såsom alla
 Domare måge hafwa macht at döma them som skyldighe
 äre / ifrån Luff / Äbra och Godz / så skole the och i lya måt
 to vara fulmåchrighe at frja then oskyldighe til Luff /
 Ähre

ihre och Godz / och thet wele wij hålla hand vthöfwer / at
thet medh således skal hållit och effterkommit blifwa /
Dogh wele wij hafwa of förbehållit några Häreder vthi
hwar Landzånda (hwilke wij vthi Adelens Priuilegier
nampngifwa och vthtryckia wele) them wij wele hafwa
macht at förlåna wåre trogne Mån och Tiånare / som hoos
of vthi Hofwet dagelighen brukadhe blifwa / thet ware
sigh anten aff Adel eller eliest / doch inge andre ån godhe
Swenske Mån / som Sweriges Lagh wål weta / och hwar
iom och enom Lagh och Rätt stipa och plåga kunna / och
sedhan hwar och ett Embete widh sin tilbörliche Macht
och Myndigheet hafwa och hålla / the som och således aff
of vthi Rijsens höghe Embeter brukade blifwa / them wele
wij medh tilbörligit vnderhåld aff Cronones Låån och Vp-
börd / hwar effter sin Tiånst / Embetes och Ståndz wårde
nödorffteligen försörja / effter then Ordning / som wij thet
vppå medh wårt elskelighe Rijs Rådhs göra wele / Wij we-
le icke heller någhon ifrån sådana Embeter degradera eller
affsätta / medh mindre ån han för Rätta ifrå sitt Embete
Laghlighen dömd blifwer.

Til thet Stette / wele wij icke heller någon nyy Lagh gö-
ra eller Stånderna vppåtrångia / ey heller någon gammal
wedertagen Lagh förwandla / förtryckia eller plat affkaffa /
vthan Högborne Furstes Hertigh Johans / Rijsens Råds
och menige Stånders Ja / Samtycke och Sulbordan / alde-
les effter Lagen och Konungz Ledh / Wij wele icke heller
låta någre På eller Förbudh vthgå eller Ordningar göra /
som menighe Rijsket angår / thet ware sigh anten medh
Krijszhielper / Gårder / Tuller eller Wårler / eller andra
Pålagor / samt och Vthskriffningar til Rijsens wårn
och förswar / vthan Rijsens Råds wetskap och Rådhs /
och theras samtycke som wederbör / medh hwilket så wål
vthi Furstendömen / såsom i Konungedömet skal hållas lijs-
ka Ordning / på thet at öfwer hela Rijsket må wara een Lijs-
heet / Mycket mindre skal någon Befalningzman högre
eller lägre hafwa macht at läggia på Allmogen någhon
Gård

Gård eller hielp / skoor eller listen / utan wårt Samtyckie
 och Befalning. När och en Ordning således laghliggen
 giordt eller förbudh eller påbudh stedt är / så wele wij thet
 så länge thet wara skal / icke förändra eller yppgifwa / och
 någrom någon särdeles Friiheet thet emoot tilstådia / doch
 hwars och ens Privilegier oförkränckte / Wij wele icke
heller Ständerna medh många Herdagar betunga / vthan
thet theste mera görs bebooff / och orsakerna til Ständer-
nes sammankomst aff Riksfens Rådhs tilförende öfwerwäs-
gade och samtyckte äre / Sålom och ey heller kriigh eller
örlig begynna eller påslå / ey heller nogon fridh / stillestånd
 eller förbund företaga eller ingå med någon Potentat eller
 Republ. utan Högborne Furstes Hertigh Johans / Riksfens
 Rådhs och Ständers Wetskap och Samtyckie.

Til thet Siunde / hafwe wij låfswat / at medh Biskopernas
 Waal må hållas effter then wedertagne och samtyckte Byr-
 tioordningen / och them theras tilbörliche / laghlighe macht
 och myndighet til at ordinera Prestter / och them medh förs-
 amblingens samtyckie til Gålden sättra effterlåtas / aldeles
 (Salvo jure rationatus) så at icke någon Präst sedan skal bes-
 höfwa at besökia oss om någhen Confirmation / vndantas
 gandes the huswudgelden / som man menigt Beneficia Rega-
 lia kallat / hwilka framdeles skole namngifwas i then öf-
 werseedde Byrckie Ordning / som wij aff Trycket wele vthgå
 låta / Wij wele icke heller tilstådia / at någon Prestman blifs
 wer sitt Kal och embete / vthan föregången Kansalning för
 Capitelet i sitt Biskops Stiff / förwågrat / mycket mindre
 affsat / ey heller / hwar han bråzliggh funnes aff någhon an-
 nan än then Biskop / vnder hwilken han besitin och stadd
 är / degraderes och affsättras må / och i så måtto hållas thet
 medh effter som then Swenska Byrckieordning / som vth-
 gick aff Trycket på thet år 72. vthtrycker och förmåler /
 hwar och någon Biskop funnes som sitt Embete misbrus-
 kade / och anten then wårdige och dugelighe Ministerium
 förwågrade / eller och then odugelige och owårdige thet
 om betroor / och medh Gåld försörjer / anten för Wilie /

Wänſkap / Skylſkap / Swägerſkap / Tutor och gäfwor /
Zaat eller Afwund ſkul / medh honom ſkal procederas effter
Byrkieordningen / och thet han ſigh icke bettrar / tå ſkal
han effter föregången nogha Känſkning och Doom / ſå
ſom then thet handlar emoot ſitt Ambete / tilböriligen ſtrafs
ſat bliſwa. Wij wele och Academien vthi Uppsala widh
macht hålla / och henne medh ſådana Privilegier förſoria /
Såſom och Biſperne / Profeſſores / Paſtores i Ståderne
och Skolemåſtarne ſådant vnderhålt effterlåta / ſom wij
medh wårt Elſtelighe Riksz Rådth kunne tänckia hwadh
Academien och them nödhörffrigt wara må / och Riksz
ſens lägenheet kan tillſåja / Theſlikes at Doomkyrkian må
bliſwa widh macht hållen och niuta Doomkyrkierynnan
i alla Byrkiöherberg / och at en Präſtman må wara Econo
mus widh Doomkyrkian / ſom vnder tughen kunde göra
tjänſt i Byrkian när ſå behoff görs / Sammaledes ſkole
och Hoſpitalerne obehindrat niuta ſitt tildeelte Vnder
håld och ſedwanlige Vppehälle / och Syſtemannen ſom Byr
kieordningen förmåler / ſkal wara en Präſtman / Dogh ſkal
bådhe han ſå wål ſom Eonomus widh Doomkyrkian war
ra förpflichtat åhrligen leſwerera en klar och oförſalſkat
Räkenskapt in vthi wår och Cronones Räkninge Cammar
huruledes the then Vpbörd / ſom them är betrodd / föreſtāt
hafwe.

Til thet Ortonde / Vppå thet at ingen ſkal hafwa ſigh
til at beklagha öfwer Lagh Rättſkippan och Execus
tion / ſå wele wij vthi the Orter ſom ån nu medh Lagh
män / Häredzhöffdingar / Befalningsmän / Sogudar
och Skrifware icke wålförſorgde äre / ſådane perſoner aff
infödde Swenſke Mån förordna / ſom thet til ſtickelige
och rienlige wara kunde / ſom vnderſåterne ſå wål fattigh
ſom rikt / för Wåld och Örett freda och förſwara / och
til Lagh och Rätt fordra och förhielpa kunna. Wij
wele icke heller tilſtådia / at någhon Vthlånſt må kom
ma til någhot Ambete i Ståderne / antingen at bliſwa
Borgmäſtare / Rådthman / Stadzſkrifware / Tullſkrifware
eller

eller Wårdskrifware / eller något annat / effter then Or-
dning och Stadga som giordes i Stockholm aff Riktsens
Råd/ Anno 1470.

Til thet Tionde / Wele wij icke heller tilstådia at nå-
ghon Laghman skal hafwa Häredsrätt vthi sin Laghsas-
ghu/ eller någhon Songde skal vara Häredzhöffdinge vthi
sitt Fögderij / Såsom och icke heller tilstådia at Lagha-
mans eller Häredzhöffdings Räknan til någhot annat
anwendes / än them til Vnderhållning som Lagh och Rätt
skipa skole. Wij wele och / at lijka såsom hwar och en må
oanfechtat niuta och behålla hwadh han medh Laghafång
besitter / thet ware sigh Löst eller Fast / til thes thet honom
medh Lagha Doom fråwinnas kan / Så skal och thet emoot
ingen fördrifta at tilwållia sigh någon deel som honom
medh Lagha Syyn och Doom är ifråkänd och affdömd.

Och til thet Sidsta / På thet igen må någhot olagh-
lighit tilfogas / vthan hwar och en sin Oskyldigheet och
rättfärdigh Saak til godho niuta / Therefore hafwe wij
lofwat och tillsagdt / at hwar någhon (som kan hände aff
Afwund eller orätt Berättelse) hoos of för någhon Saak
angofwes / thet ware sigh hwadh Saak thet hålft vara kan /
så wele wij honom icke strax fångsla / bestricka / inmana el-
ler til sin Åhre och godhe Namn antasta låta / ey hållee
hans Godz och eghendom plundra / borggifwa / eller i nå-
ghon måtto affhända låta / för och medh mindre än han til
samma Saak Laghwunnen och dömd är / vthan sedhan
medh honom låta procederas effter föregången Kansats-
ning och Doom / aldeles som Lagh förmå och Riktsens Rätt
är / och wele wij then som en annan angifwer och förförer /
uppenbara / at han må stå then til Rätta som han angifwit
hafwer / I midler tijdh må han som är blifwen angifwen /
niuta Borgen och Lyffte / och then som en annan angif-
wer i lijka måtto ställes i Lyfftet. När och någhon hoos
of således blifwer angifwen / så wele wij icke tagha of sama-
me saak an / och strax troo hwadh som sägs / vthan låta
honom medh sin Angifware komma för Rätta / och låta

them vthan något Misshagh föra samna Saak vth medh
hvar andre/ther han rå skyldigh befunnes / straffas effter
föregängen dom/Är han oskyldigh/rå skal Ungifwaren til
börligen straffas / effter som han then andre hafwer förs
fördr / och på olycko tilskynda welat / på ther andra må see
ther widher / och oskyldigheten handhafwas och ålskat
blifwa.

Til yttermera Wisso / at wij alle thesse förmål-
te Puncter trolighen och obrozlighen hålla och icke
anten sielfwe ther emoot göra eller andra tilstådia
at göra / hafwe wij thette medh eghen hand vnder-
skrifwit och medh vårt Secret försegla låchet.

Åff Nyköping then sidste Decem-
bris/1611.

